

De (on)mogelijkheid van speuren naar verweesde werken

Yvonne Vetjens ■

Er is veel te doen over het vrijgeven van informatie vanuit openbare instellingen. Aan u als instelling de taak om uit te zoeken of er rechten op die informatie rusten. Er zijn verschillende wetten die hierop ingaan, waaronder de Auteurswet. Deze wetten geven vrij helder aan wie de rechthebbende is van een werk en wie dus zeggenschap heeft over wat ermee gedaan wordt.

Proberen onder dat onderzoek naar de rechthebbende uit te komen, is geen goed idee. Zo wordt er weleens een afbeelding online geplaatst waarvan de rechthebbende niet bekend is, met min of mee de volgende tekst: 'If you know or are the maker of this work, please contact us, so we can credit you.' Misschien goedbedoeld, maar u neemt er een risico mee. Mocht de afbeelding onder de aandacht van de maker van de publicatie gebracht worden, dan staat hij alsnog in zijn of haar recht om verhaal te halen via een rechtbank. Het gaat er namelijk niet zozeer om dat iedereen weet van wie de afbeelding is. Wat belangrijk is, is dat de rechthebbende toestemming geeft over wat er met zijn werk gedaan wordt.

Tijdrovend en kostbaar

Alleen volgens de Europese richtlijn 2012/28/EU en artikelen 160 t/m 17 van de Auteurswet mogen verweesde werken – waarvan de maker niet bekend is – gebruikt worden. Mits je tenminste kunt aantonen dat de maker echt niet te vinden is. Soms is het zoeken naar de maker(s) echter te tijdrovend en kostbaar. Stadsarchief Rotterdam besloot daarom een tijdje terug om toch kranten online te zetten, ondanks het auteursrecht van journalisten, schrijvers, fotografen enzovoort. Ga er maar aanstaan om dat per krant en per artikel uit te zoeken. Dit had het Stadsarchief niet gedaan, wat leidde tot een rechtszaak tegen auteursrechtenorganisatie Pictoright. Die laatste kwam in juni 2015 als winnaar naar voren.

De kans bestaat dus dat archieven achter de vordes worden gezeten door collectieve beheersorganisaties (CBO's) als Pictoright, die het auteursrecht van meerdere partijen beheersen. Een samenwerking met zulke CBO's om de makers van werken uit te zoeken zou al enigszins helpen. De meerderheid van rechthebbenden is echter niet bij een CBO aangesloten en is dus niet of moeilijk te achterhalen. Daarnaast beheren CBO's vaak alleen recenter materiaal en zijn ze niet altijd even duidelijk over wie er bij hen is aangesloten.

ECL

Branchevereniging Brain noemt in haar nieuwsbrief van juli 2015 de mogelijkheid van een vrijwaringsregeling als ECL (Extended Collective Licensing) oftewel een wettelijke regeling

Volgens Europese wetgeving mogen verweesde werken gebruikt worden, mits de maker aantoonbaar niet te vinden is (foto Pixabay.com).

voor algemeen bindend verklaarde collectieve licenties. In oktober 2015 kondigde Minister Bussemaker aan dat deze er gaat komen. Waarschijnlijk zal ECL nog steeds te kostbaar zijn voor veel kleinere instellingen, maar het is een grote stap vooruit.

Fair use

Hier en daar wordt *fair use* geopperd. Dit is in Amerika een uitzondering op het auteursrecht, waarbij een werk onder bepaalde voorwaarden gebruikt mag worden, mits de maker er geen nadeel van ondervindt. Deze regeling is in Amerika echter nogal vaag omschreven, wat ervoor zorgt dat nog steeds alles per geval onderzocht moet worden. Mocht er ondanks de minder soepele Europese wetgeving toch een weg worden gevonden waardoor *fair use* kan worden ingevoerd, dan is enige hervorming in de zin van verduidelijking dus aan te raden.

Misschien is dit laatste een uitdaging voor archivariissen en andere instellingen die werken met auteursrechtelijk beschermd materiaal en informatieverstrekking. Voorlopig echter zullen instellingen nog afhankelijk zijn van ouderwets en soms tijdrovend speurwerk. ■

Yvonne Vetjens ■ paralegal bij Dohmen advocaten, een advocatenkantoor in Tilburg gespecialiseerd in intellectueel eigendom.

De (on)mogelijkheid van speuren naar verweesde werken

Yvonne Vetjens ■

Er is veel te doen over het vrijgeven van informatie vanuit openbare instellingen. Aan u als instelling de taak om uit te zoeken of er rechten op die informatie rusten. Er zijn verschillende wetten die hierop ingaan, waaronder de Auteurswet. Deze wetten geven vrij helder aan wie de rechthebbende is van een werk en wie dus zeggenschap heeft over wat ermee gedaan wordt.

Proberen onder dat onderzoek naar de rechthebbende uit te komen, is geen goed idee. Zo wordt er weleens een afbeelding online geplaatst waarvan de rechthebbende niet bekend is, met min of mee de volgende tekst: 'If you know or are the maker of this work, please contact us, so we can credit you.' Misschien goedbedoeld, maar u neemt er een risico mee. Mocht de afbeelding onder de aandacht van de maker van de publicatie gebracht worden, dan staat hij alsnog in zijn of haar recht om verhaal te halen via een rechtbank. Het gaat er namelijk niet zozeer om dat iedereen weet van wie de afbeelding is. Wat belangrijk is, is dat de rechthebbende toestemming geeft over wat er met zijn werk gedaan wordt.

Tijdrovend en kostbaar

Alleen volgens de Europese richtlijn 2012/28/EU en artikelen 160 t/m 17 van de Auteurswet mogen verweesde werken – waarvan de maker niet bekend is – gebruikt worden. Mits je tenminste kunt aantonen dat de maker echt niet te vinden is. Soms is het zoeken naar de maker(s) echter te tijdrovend en kostbaar. Stadsarchief Rotterdam besloot daarom een tijdje terug om toch kranten online te zetten, ondanks het auteursrecht van journalisten, schrijvers, fotografen enzovoort. Ga er maar aanstaan om dat per krant en per artikel uit te zoeken. Dit had het Stadsarchief niet gedaan, wat leidde tot een rechtszaak tegen auteursrechtenorganisatie Pictoright. Die laatste kwam in juni 2015 als winnaar naar voren.

De kans bestaat dus dat archieven achter de vordes worden gezeten door collectieve beheersorganisaties (CBO's) als Pictoright, die het auteursrecht van meerdere partijen beheersen. Een samenwerking met zulke CBO's om de makers van werken uit te zoeken zou al enigszins helpen. De meerderheid van rechthebbenden is echter niet bij een CBO aangesloten en is dus niet of moeilijk te achterhalen. Daarnaast beheren CBO's vaak alleen recenter materiaal en zijn ze niet altijd even duidelijk over wie er bij hen is aangesloten.

ECL

Branchevereniging Brain noemt in haar nieuwsbrief van juli 2015 de mogelijkheid van een vrijwaringsregeling als ECL (Extended Collective Licensing) oftewel een wettelijke regeling

Volgens Europese wetgeving mogen verweesde werken gebruikt worden, mits de maker aantoonbaar niet te vinden is (foto Pixabay.com).

voor algemeen bindend verklaarde collectieve licenties. In oktober 2015 kondigde Minister Bussemaker aan dat deze er gaat komen. Waarschijnlijk zal ECL nog steeds te kostbaar zijn voor veel kleinere instellingen, maar het is een grote stap vooruit.

Fair use

Hier en daar wordt *fair use* geopperd. Dit is in Amerika een uitzondering op het auteursrecht, waarbij een werk onder bepaalde voorwaarden gebruikt mag worden, mits de maker er geen nadeel van ondervindt. Deze regeling is in Amerika echter nogal vaag omschreven, wat ervoor zorgt dat nog steeds alles per geval onderzocht moet worden. Mocht er ondanks de minder soepele Europese wetgeving toch een weg worden gevonden waardoor *fair use* kan worden ingevoerd, dan is enige hervorming in de zin van verduidelijking dus aan te raden.

Misschien is dit laatste een uitdaging voor archivariissen en andere instellingen die werken met auteursrechtelijk beschermd materiaal en informatieverstrekking. Voorlopig echter zullen instellingen nog afhankelijk zijn van ouderwets en soms tijdrovend speurwerk. ■

Yvonne Vetjens ■ paralegal bij Dohmen advocaten, een advocatenkantoor in Tilburg gespecialiseerd in intellectueel eigendom.